

Mülki müdafiənin təmin edilməsi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI NAZİRLƏR KABİNETİNİN QƏRARI

“Mülki müdafiə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1998-ci il 18 aprel tarixli 700 nömrəli Fərmanının 2-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. “Mülki müdafiə tədbirlərinin təşkili və həyata keçirilməsi Qaydası”.

“Mülki müdafiə üzrə Azərbaycan Respublikası ərazisinin zonalara, şəhərlərinin qruplara və təsərrüfat obyektlərinin dərəcələrə bölünməsi Qaydaları”;

“Azərbaycan Respublikasında fəvqəladə hadisələrdən müdafiə sahəsində əhalinin hazırlanması Qaydaları” təsdiq edilsin.

2. “Azərbaycan Respublikasında əhalinin mülki müdafiəyə hazırlanması haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1992-ci il 28 dekabr tarixli 703 nömrəli qərarı qüvvədən düşmüş hesab edilsin.

3. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri A. RASIZADƏ

Bakı şəhəri, 25 sentyabr 1998-ci il
№ 193

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
1998-ci il 25 sentyabr tarixli 193 nömrəli qərarı ilə
TƏSDİQ EDİLMİŞDİR

Mülki müdafiə tədbirlərinin təşkili və həyata keçirilməsi QAYDASI

1. Mülki müdafiə tədbirlərinin təşkili və həyata keçirilməsi qaydasını müəyyən edən sənədlər Azərbaycan Respublikasının mülki müdafiə planı və Azərbaycan Respublikasının illik mülki müdafiə tədbirləri planıdır.

2. Azərbaycan Respublikasının mülki müdafiə planı Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi, Daxili İşlər Nazirliyi və digər nazirliklər cəlb olunmaqla Azərbaycan Respublikasının Fəvqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən işlənilib hazırlanır və təsdiq edilmək üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim olunur.¹

3. Azərbaycan Respublikasının mülki müdafiə planı fəvqəladə hadisələr zamanı ölkədə mülki müdafiənin idarə edilməsi üçün əsas sənəddir. Planda fəvqəladə hadisələr nəticəsində yarana biləcək vəziyyət və real imkanlar nəzərə alınmaqla əhalinin mühafizəsinin təşkili, fəvqəladə hadisələrin nəticələrinin aradan qaldırılması üçün xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlərin yerinə yetirilməsinin təminatı, eləcə də belə şəraitdə idarəetmənin təşkili (idarəetmə məntəqələrindən və rabitə kanallarından istifadə olunması, xəbərdarlıq siqnallarının verilməsi qaydası və s.) barədə əsas göstərişlər öz əksini tapır.

4. Mülki müdafiə planları bütün mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarında, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq təsərrüfat obyektlərində tərtib edilir, hər il əsas göstəriciləri dəqiqləşdirilməklə, 5 il müddətinə qüvvədə qalır.

5. Bundan əlavə, ölkənin mülki müdafiə üzrə tam hazırlığını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının illik mülki müdafiə tədbirləri planı tərtib olunur və Azərbaycan Respublikasının Fəvqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilir.²

6. Planda cari ildə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, təsərrüfat obyektləri və təhsil müəssisələri rəhbərləri tərəfindən keçiriləcək mülki müdafiə təlimləri, məşqlər, yoxlamalar və digər tədbirlər, onların keçirilmə tarixləri müəyyən edilir.³

7. Təsdiq olunmuş plan əsasında bütün mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, eləcə də hüquqi şəxslər tərəfindən ilkin mülki müdafiə üzrə planlar tərtib edilib Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi və yaxud onun yerli təşkilatları ilə razılaşdırılır və həyata keçirilir.⁴

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
1998-ci il 25 sentyabr tarixli 193 nömrəli qərarı ilə
TƏSDİQ EDİLMİŞDİR

Mülki müdafiə üzrə Azərbaycan Respublikası ərazisinin zonalara, şəhərlərinin qruplara və təsərrüfat obyektlərinin dərəcələrə bölünməsi QAYDALARI

1. Bu Qaydalar mülki müdafiə üzrə Azərbaycan Respublikası ərazisinin zonalara, şəhərlərinin qruplara, təsərrüfat obyektlərinin isə dərəcələrə bölünməsinə dair əsas qaydaları və şərtləri müəyyən edir.

2. “Mülki müdafiə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, “Mülki müdafiə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1998-ci il 18 aprel tarixli 700 nömrəli Fərmanına müvafiq olaraq mülki müdafiə tədbirlərinin planlaşdırılmasının siyasi, iqtisadi, müdafiə əhəmiyyətini və digər amilləri nəzərə alaraq respublikanın ərazisi zonalara, şəhərləri mülki müdafiə üzrə qruplara aid edilir, təsərrüfat obyektləri isə mülki müdafiə üzrə dərəcələrə bölünür.

3. Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təqdimatı əsasında zonalar, şəhərlərin qrupları və obyektlərin dərəcələri Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilir.⁵

4. Mülki müdafiə üzrə zonalar bu Qaydalara 1 nömrəli əlavəyə uyğun olaraq müəyyən edilir.

5. Mülki müdafiə üzrə şəhərlərin üç qrupu: birinci qrup (I qrup), ikinci qrup (II qrup), üçüncü qrup (III qrup) şəhərlər bu Qaydalara 2 və 3 nömrəli əlavələrə uyğun olaraq müəyyən edilir.

6. Ən mühüm təsərrüfat obyektlərinə mülki müdafiə üzrə belə dərəcələr verilir: xüsusi əhəmiyyətli (XƏ), birinci dərəcəli (I dərəcəli) və ikinci dərəcəli (II dərəcəli) obyektlər. Təsərrüfat obyektlərinə mülki müdafiə üzrə dərəcələrin verilməsi bu Qaydalara 4 nömrəli əlavəyə uyğun olaraq müəyyən edilir.

Mülki müdafiə üzrə dərəcələr belə obyektlərə verilə bilər: fəaliyyətdə olan, inşa edilən, yenidən quraşdırılan və layihələşdirilən vacib, sənaye, nəqliyyat, energetika və rabitə müəssisəsinə; xüsusi konstruktör bürolarına; neft-qaz mədənləri idarələrinə; dövlət əhəmiyyətli nadir mədəni sərəvətlərə malik olan obyektlərə (arxiv, muzey, kitabxana, şəkil qalereyası); material və ərzaq bazalarına; su kəməri təsərrüfatlarına və digər dövlət əhəmiyyətli obyektlərə.

7. Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq sənaye birliklərinə, şirkətlərə, kombinatlara və digər təsərrüfat obyektlərinə mülki müdafiə üzrə dərəcələr elə hallarda verilə bilər ki, onların müəssisələri, sexləri və idarəetmə orqanları vahid bir istehsalat sahəsində yerləşmiş olsun.

8. Özlərinin iqtisadi və digər göstəricilərinə görə mülki müdafiə üzrə dərəcələrə aid edilməsi – mümkün olmayan bütün digər müəssisələr və idarələr dərəcəsiz obyektlər adlanır.

9. Tikinti təşkilatlarına, yeraltı mədəni tikintilərinə, inzibati idarələrə, ictimai təşkilatlara, sanatoriyalara və istirahət evlərinə, teatr, kinoteatr, sirk, kommunal-məişət xidməti idarələrinə,

kənd təsərrüfatı obyektlərinə, qoruqlara və fəlakətli daşqın zonasında yerləşən bütün obyektlərə mülki müdafiə üzrə dərəcələr verilmir.

10. Nazirliklərin, komitələrin, baş idarələrin rəhbərləri mülki müdafiə üzrə dərəcələrə aid ediləcək təsərrüfat obyektlərinin siyahısını razılaşdırmaq üçün Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinə təqdim edirlər.

11. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi təsərrüfat obyektlərinin razılaşdırılmış ümumi siyahısını təsdiq edilmək üçün Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə göndərir.

12. Layihələşdirilən obyektlərə mülki müdafiə üzrə dərəcə layihələşdirmə mərhələsində verilir.

13. Şəhərlərin mülki müdafiə üzrə qruplara aid edilməsi və təsərrüfat obyektlərinə dərəcələr verilməsi, yaxud əvvəllər verilmiş dərəcənin yüksəldilməsi üçün sənədlər təqdim edilərkən bu Qaydalar rəhbər tutulmalıdır.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
1998-ci il 25 sentyabr tarixli 193 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmiş Qaydalara
1 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Zonalar⁶

Bakı zonası	Bakı şəhərinin 11 rayonu və Abşeron rayonu
Gəncə zonası	Gəncə və Naftalan şəhərləri, Ağstafa, Qazax, Tovuz, Daşkəsən, Gədəbəy, Kəlbəcər, Şəmkir, Göygöl, Goranboy, Samux rayonları ⁷
Sumqayıt zonası	Sumqayıt şəhəri, Şabran, Quba, Qusar, Xaçmaz, Siyəzən, Xızı rayonları
Mingəçevir zonası	Mingəçevir şəhəri, Ağdaş, Yevlax, Qax, Ucar, Balakən, Zaqatala, Oğuz, Şəki rayonları
Əli Bayramlı zonası	Şirvan şəhəri, Hacıqabul, Beyləqan, İmişli, Saatlı, Sabirabad, Salyan, Neftçala rayonları ⁸
Naxçıvan zonası	Naxçıvan Muxtar Respublikasının bütün rayonları
Ağdam zonası	Xənkəndi şəhəri, Ağdam, Ağcabədi, Bərdə, Zərdab, Tərtər, Xocavənd, Xocalı, Şuşa rayonları
Cəbrayıl zonası	Cəbrayıl, Zəngilən, Qubadlı, Laçın, Füzuli rayonları
Şamaxı zonası	Şamaxı, Ağsu, İsmayıllı, Qəbələ, Göyçay, Kürdəmir, Qobustan rayonları
Lənkəran zonası	Lənkəran, Astara, Lerik, Yardımlı, Biləsuvar, Cəlilabad, Masallı rayonları

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
1998-ci il 25 sentyabr tarixli 193 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmiş Qaydalara
2 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Şəhərlərin qrupları

- 1 qrup — Bakı şəhəri
- 2 qrup — Sumqayıt şəhəri
- 3 qrup — Gəncə şəhəri
- Mingəçevir şəhəri
- Şirvan şəhəri⁹
- Naxçıvan şəhəri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
1998-ci il 25 sentyabr tarixli 193 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmiş Qaydalara
3 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Mülki müdafiə üzrə qruplara aid edilmiş şəhərlərin

SİYAHISI

Sıra №-si	Respublika tabeli şəhərlər	Sahəsi (min kv. km)	Əhalinin sayı (min nəfər)	Şəhərlərin qısa xarakteristikası (əsas göstəricilər üzrə)	MM üzrə mövcud qrupu	MM üzrə qrupa aid edilir
1	2	3	4	5	6	7

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
1998-ci il 25 sentyabr tarixli 193 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmiş Qaydalara
4 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Mülki müdafiə üzrə dərəcələr verilən təsərrüfat obyektlərinin

SİYAHISI

Sıra №-si	Sənaye sahəsi və obyektin adı	Obyektin yeri	Obyektin mənsubiyyəti (hansı nazirliyə, baş idarəyə mənsubdur	Obyektin mövcud iqtisadi göstəriciləri		Obyektlərin qısa xarakte- ristikası (əsas göstəri- cilər üzrə)	Obyektin mülki müdafiə üzrə mövcud olan dərəcəsi	Obyektə mülki müdafiə üzrə yenidən verilən dərəcəsi	Obyektdə Mülki Müdafiə ştatlı işçilərinin nəzərdə tutulan sayı	Obyektin növü (fəaliyyətdə olan, inşa edilən, yenidən qur.)
				işçilə-rin sayı (ümumi və ən böyük iş növbəsin- də)	buraxıldığı məhsulun həcmi, yaxud obyektin gücü (ildə mln man., min ton və s.)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Azərbaycan Respublikasında fəvqəladə hadisələrdən müdafiə sahəsində əhalinin hazırlanması

QAYDALARI

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. Fəvqəladə hadisələrdən müdafiə sahəsində əhalinin hazırlanması mülki müdafiənin əsas vəzifələrindən biridir.

1.2. Fəvqəladə hadisələrdən müdafiəyə respublikanın bütün əhalisi hazırlanır.

Bu zaman 6 – 17 yaşlı şəxslərə – sülh və müharibə dövrlərindəki fəvqəladə hadisələrdən mühafizə üsulları, 17 yaşından yuxarı şəxslərə isə, bundan əlavə belə hadisələrin nəticələrini aradan qaldırmaq üzrə fəaliyyət qaydaları da öyrədilir.

1.3. Fəvqəladə hadisələrdən müdafiə qaydalarının və mülki müdafiənin əhaliyə öyrədilməsi respublikanın bütün ərazisindəki nazirlik, komitə, idarə, müəssisələrin, təşkilatların rəhbərləri tərəfindən təşkil edilir, kadrların hazırlanması sistemində işçilərin əsas vəzifələri ilə yanaşı mülki müdafiə üzrə vəzifələr də nəzərə alınmaqla, fərdi və fasiləsiz yerinə yetirilir.

1.4. Obyektlərdə mülki müdafiənin öyrədilməsi işləri tədris qruplarında məşğələ aparmaq, mühafizə məsələlərini müstəqil surətdə öyrənmək üsulları ilə, məşq və təlimlər vasitəsilə həyata keçirilir.

1.5. Məşğələlərin mövzuları, keçirilməsi qaydası və vaxtı (iş vaxtı və ya işdən sonra) yerli şərait, istehsalın xüsusiyyətlərini və öyrədilən şəxslərin hazırlıq dərəcəsini nəzərə almaqla müəyyən edilir.

1.6. İşçilər fəaliyyətə hazırlanarkən onlara “Mülki müdafiə” mövzularının öyrədilməsi nəzərdə tutulur, həmçinin təhlükəsizlik texnikası üzrə ilkin təlimat proqramlarına, müəssisədə işin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla mülki müdafiə məsələləri də daxil edilir.

1.7. Kollektiv və fərdi əmək müqaviləsi, digər müqavilələr bağlanarkən bunlarda mülki müdafiəyə hazırlığın təşkili üzrə işəgötürənin və əmək kollektivinin vəzifələri müəyyən olunur.

1.8. Dövlət və qeyri-dövlət təhsil müəssisələrində şagirdlərin, tələbələrin və dinləyicilərin mülki müdafiə hazırlığı proqramları, mövzuları və tədris saatlarının miqdarı müvafiq nazirlik, dövlət komitələri, baş idarələr, təhsil müəssisələri tərəfindən yerli xüsusiyyətlər nəzərə alınmaqla işlənilib hazırlanır və Azərbaycan Respublikasının Fəvqəladə Hallar Nazirliyi ilə razılaşdırılır.¹⁰

1.9. Əməli məşğələlər, mülki müdafiə təlimləri və məşqləri – sülh və müharibə dövrlərindəki fəvqəladə hallarda mülki müdafiə tədbirlərinin yerinə yetirilməsinə bütün əhali qruplarını hazırlamağın əsas forması hesab edilir.

Respublikanın əhalisinə mühafizə bitkilərinin öyrədilməsində mülki müdafiə təbliğatına geniş yer verilir.

Mülki müdafiə təbliğatı sülh və müharibə dövrlərindəki fəvqəladə hallarda mühafizəsinin üsul və qaydalarını bütün əhaliyə öyrətməyin formalarından biridir.

Mülki müdafiə təbliğatında kütləvi informasiya vasitələrinin, gönüllü hərbi-vətənpərvərlik texniki-idman cəmiyyətlərinin, digər dövlət və ictimai təşkilatların imkanlarından səmərəli istifadə olunmalıdır. Bu sahədə Fəvqəladə Hallar Nazirliyi nəzdində yaradılan mətbuat və informasiya qurumu xüsusi rol oynamalıdır.¹¹

II. MÜLKİ MÜDAFİƏNİN ƏMƏLİ MƏŞĞƏLƏLƏRİ, TƏLİMLƏRİ VƏ MƏŞQLƏRİ

2. Obyektlərdə keçirilən əməli məşğələlərin, mülki müdafiə təlimləri və məşqlərinin əsas növləri bunlardır:

2.1. mülki müdafiə normativlərinin yerinə yetirilməsi — normativlər adətən ayda bir dəfə mülki müdafiə məşğələsi zamanı öyrədilir;

2.2. rəhbər heyətin mülki müdafiə məşqləri — ildə bir dəfə keçirilir və belə məşqlər zamanı rəhbər heyət obyektin mülki müdafiə planına əsasən özünün xidməti vəzifələrini dəqiq öyrənir; məşqə obyektin MM qərargahı, MM xidmətlərinin rəhbər heyətləri və hərbişdirilməmiş dəstələrin komandir-rəis heyəti cəlb edilir;

2.3. kompleks mülki müdafiə təlimləri hər üç ildən bir, 2— 3 gün ərzində aşağıdakı obyektlərdə keçirilir: işçilərinin sayından asılı olmayaraq, mülki müdafiə üzrə dərəcəli obyektlərdə və kimyəvi, partlayış-yanğın təhlükəli digər obyektlərdə; işçilərinin sayı 300 nəfərdən artıq olan dərəcəsiz obyektlərdə; çarpayılarının sayı 200-dən artıq olan müalicə-profilaktika müəssisələrində. Təlimə obyektin rəhbər, komandir-rəis heyətləri, hərbişdirilməmiş MM dəstələrinin şəxsi heyəti, dəstələrə cəlb olunmayan işçilər cəlb edilir, habelə obyektin ətrafında yaşayan əhali də təlimlərə cəlb edilə bilər;

2.4. qalan obyektlərdə, o cümlədən təhsil müəssisələrində (ümumi təhsil, ilk peşə-ixtisas təhsili, orta ixtisas təhsili və digər təhsil müəssisələrindən başqa) üç ildən bir 8 — 10 saat davam edən obyekt mülki müdafiə məşqləri keçirilir. Məşqlərə obyektin rəhbər, komandir-rəis heyətləri, hərbişdirilməmiş MM dəstələrinin şəxsi heyəti, dəstələrə cəlb olunmayan işçilər və təhsil alan gənclər cəlb edilir;¹²

2.5. hərbişdirilməmiş mülki müdafiə dəstələri ilə əməli məşğələlər — yüksək hazırlıqlı dəstələrlə ildə bir dəfə, qalan dəstələrlə üç ildən bir — kompleks təlim və ya obyekt məşqi 8 saat həcmində keçirilir;

2.6. ümumi təhsil, ilk peşə-ixtisas təhsili, orta ixtisas təhsili və digər təhsil müəssisələrində isə hər il «Mülki müdafiə» günü keçirilir və bu tədbir həmin təhsil müəssisələrinin illik tədris planlarında da nəzərdə tutulur;¹³

2.7. hər bir hərbişdirilməmiş mülki müdafiə dəstəsi ilə xəbərdarlıq toplanış üzrə məşq ildə iki dəfə keçirilir.

III. OBYEKT LƏRİN RƏHBƏR, KOMANDİR-RƏİS HEYƏTLƏRİNİN, MÜLKİ MÜDAFİƏ QÜVVƏLƏRİNİN VƏ MÜLKİ MÜDAFİƏ MÜTƏXƏSSİSLƏRİNİN HAZIRLANMASI

3.1. Rəhbər heyətin hazırlığı bilavasitə təsərrüfat obyektlərində, ərazi və sahə mülki müdafiə orqanları tərəfindən keçirilən tədris-metodiki toplanışlarda, əlavə təhsil müəssisələrində (universitetlər, institutlar, mərkəzlər və s.) və mülki müdafiə kurslarında yerinə yetirilir.¹⁴

3.2. Obyektlərdə rəhbər, komandir-rəis heyətləri və işçilərdən, habelə tələbələrədən ibarət hərbişdirilməmiş mülki müdafiə dəstələrinin şəxsi-heyətinin hazırlığı qüvvədə olan proqramlara müvafiq həyata keçirilir. Rəhbər, komandir-rəis heyətlərinin ixtisasartırma institutlarında və mülki müdafiə kurslarında hazırlanmasına isə müvafiq proqramlar həcmində vaxt ayrılır.

3.3. Onlar həmçinin tədris ili ərzində ən çoxu 5 — 7 gün istehsalatdan ayrılmaqla keçirilən məşğələlərdə, məşqlərdə, toplanışlarda hazırlanır, yeni vəzifəyə təyin olunandan sonra isə hər 5 ildən bir mülki müdafiə kurslarında hazırlıq keçirlər.

3.4. Mülki müdafiənin rəhbər heyəti və mütəxəssisləri mərkəzi mülki müdafiə və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mülki müdafiə kurslarında, ali təhsil müəssisələrinin mülki müdafiə müəllimləri pedaqoji kadrların ixtisasının artırılması və yenidən hazırlanması institutunda ixtisasartırma kursunda keçirlər, hərbi mülki müdafiə mütəxəssisləri isə Azərbaycan Respublikası mərkəzi mülki müdafiə kursunda, hərbi təhsil müəssisələrində, habelə müvafiq sazişlərə əsasən xarici ölkələrin ixtisaslaşdırılmış müəssisələrində hazırlanırlar.¹⁵

3.5. Mülki müdafiə mütəxəssisləri və müəllimləri ali təhsil müəssisələrində yaradılmış müvafiq fakültələrdə də (kafedralarda) xüsusi proqram üzrə hazırlana bilər.¹⁶

3.6. Rəhbər heyət kadrları əlavə təhsil müəssisələrində təhsil alan ili mülki müdafiə kurslarında hazırlığa cəlb edilmir.¹⁷

3.7. Hərbiləşdirilməmiş mülki müdafiə dəstələri komandir-rəis heyətinin və mülki müdafiə xidmətləri mütəxəssislərinin hazırlığı istehsalatdan ayrılmaqla hər üç ildən bir MM kurslarında, habelə tədris-metodiki toplanışlarda, ixtisasartırma kurslarında, xalq təsərrüfatı obyektlərində isə MM dəstələrinin şəxsi heyəti ilə birlikdə aparılır.

Onların əsas hazırlıq üsulu əməli məşğələ və məşqlərdir ki, burada lazımi ixtisas vərdişləri yaradılır və təkmilləşdirilir.

3.8. Mülki müdafiə dəstələri və xidmətlərinin ayrı-ayrı mütəxəssisləri hər il 2 – 3 gün istehsalatdan ayrılmaqla məşğələlərdə, toplanışlarda da hazırlana bilər.

IV. İŞÇİLƏRƏ VƏ İŞLƏMƏYƏN ƏHALİYƏ MÜLKİ MÜDAFİƏ BİLİKLƏRİNİN ÖYRƏDİLMƏSİ

4.1. İdarə, müəssisə, təşkilat və digər obyektlərdə işləyən, lakin mülki müdafiə dəstələrinin, xidmətlərinin heyətinə cəlb olunmayan əhaliyə mülki müdafiə bilikləri hər il iş yerində, istehsalatdan ayrılmadan öyrədilir. Bu əhali qrupu üçün hazırlığın aşağıdakı növləri müəyyən edilir:

4.1.1. mülki müdafiə məsələlərini müstəqil surətdə öyrənmək və hər ay sex, sahə, şöbə və digər bölmə rəhbərlərinin keçirdiyi MM məşqlərində iştirak etmək;

4.1.2. tədris qrupunun tərkibində, xüsusi hazırlanmış qrup rəhbərlərinin, yaxud bilavasitə öz rəhbərinin başçılığı ilə müntəzəm məşğələ keçmək.

4.2. Obyektin ştatlı mülki müdafiə işçiləri belə məşğələ rəhbərləri ilə və ya təlimatçılarla tədris ilinin əvvəlində bir iş günlük metodik toplanış keçirirlər. Ştatlı mülki müdafiə işçiləri olmayan obyektlərdə belə toplanışlar zona, şəhər, rayon mülki müdafiə icra orqanlarında və kurslarında təşkil edilir.

4.3. İstehsalat və xidmət sahələrində işləməyən əhaliyə mülki müdafiə bilikləri yaşayış yerlərində, kütləvi informasiya vasitələrinin, mənzil idarələrində yerli icra hakimiyyəti orqanlarının yaratdığı məsləhət məntəqələrinin yardımı ilə müstəqil surətdə və təsərrüfat müəssisələrində, mənzil istismarı orqanlarında keçirilən əməli məşğələlərə, MM məşqlərinə cəlb edilməklə öyrədilir.

V. DÖVLƏT VƏ QEYRİ-DÖVLƏT ALI TƏHSİL, ORTA İXTİSAS TƏHSİLİ, İLK PEŞƏ-İXTİSAS TƏHSİLİ VƏ ÜMUMİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ TƏHSİL ALANLARA MÜLKİ MÜDAFİƏNİN ÖYRƏDİLMƏSİ¹⁸

5.1. Mülki müdafiə, Mülki müdafiə və tibbi biliklərin əsasları — ali təhsil müəssisələrində əyani və qiyabi təhsil alma formalarında bütün təhsilalanlara öyrədilməsi məcburi olan fənnlər sayılır və tədris planlarına xüsusi fənnlər kimi daxil edilir.¹⁹

5.2. Ali təhsil müəssisələrinin tələbələrinə Mülki müdafiə, Mülki müdafiə və tibbi biliklərin əsasları fənnləri qüvvədə olan proqramlara müvafiq tədris edilir.

5.3. Tələbələrə MM öyrədilməsi üzrə əsas vəzifələr aşağıdakılardır:

5.3.1. sülh və müharibə dövrlərindəki fəvqəladə hallarda fəaliyyət göstərmək və ali təhsil müəssisələrində aldıkları ixtisasa müvafiq olaraq, obyektlərin sabit işinin təmin edilməsi üsullarını öyrənmək;²⁰

5.3.2. tibbi biliklərin əsaslarına yiyələnmək və fəvqəladə hallarda əməli olaraq tibbi yardım göstərməyi bacarmaq;

5.3.3. ümumi təhsil müəssisələrinin 2, 5, 6-cı siniflərində mülki müdafiə və tibbi-sanitariya hazırlığı fənnləri üzrə məşğələlər aparmağı bacarmaq.²¹

5.4. Xüsusi fənn olmaqla mülki müdafiə üzrə məşğələlər bütün ali təhsil müəssisələrinin yuxarı kurslarında iki semestr, tibbi biliklərin əsasları isə dörd semestr ərzində keçirilir.

5.5. Ali pedaqoji məktəb tələbələrinə təcrübə keçən dövrdə onlarla mülki müdafiə və tibb hazırlığı fənni üzrə məşğələlər aparılması da planlaşdırılır.

5.6. Mülki müdafiə fənni imtahan verməklə qurtarır. Pedaqoji institutlar və universitetlərdə tibbi biliklərin əsasları fənnindən birinci tədris ili tələbələr imtahan, ikinci tədris ili isə məğbul verirlər. Kurs buraxılış imtahanları ilə qurtarır.

5.7. Ali təhsil müəssisələrində mülki müdafiə kafedraları (kursları) müvafiq məktəbin, nazirliyin rəhbərlərinin əmri ilə yaradılır. Onlar ümumi qaydalara müvafiq komplektləşdirilir. Hərbi kafedrası olan təhsil müəssisələrində isə mülki müdafiə proqramı üzrə dərslərin tədrisi hərbi kafedra müəllimləri tərəfindən aparılır.²²

5.8. Mülki müdafiə kafedraları (kursları) müəllimlərinin bilikləri sahə təkmilləşdirmə təhsil müəssisələrində, respublikanın mərkəzi mülki müdafiə kursunda və müvafiq sazişlərə əsasən digər ölkələrin ixtisaslaşdırılmış təhsil müəssisələrində təkmilləşdirilir.²³

5.9. Ümumi təhsil, ilk peşə-ixtisas təhsili, orta ixtisas təhsili və digər təhsil müəssisələrinin 10 – 11 sinif şagirdlərinə, tələbələrinə mülki müdafiə “Gənclərin ibtidai hərbi hazırlıq proqramı”na bölmə kimi daxil edilir və proqramda nəzərdə tutulan miqdarda hərbi rəhbər tərəfindən tədris olunur.²⁴

Mülki müdafiə fənni 2-ci sinifdə 6 saat, 5-ci sinifdə 8 saat və 6-cı sinifdə 8 saat tədris olunur. Saatlar bədən tərbiyəsi fənninin tədris saatlarına daxil edilir və sinif rəhbərləri tərəfindən tədris olunur.

Mülki müdafiəni tədris edən sinif rəhbərləri tədris ilinin əvvəlində yerli mülki müdafiə qərargahlarının nəzdində 3 günlük kurs keçirlər.

VI. RƏHBƏR, KOMANDİR-RƏİS HEYƏTLƏRİNİN VƏ MÜTƏXƏSSİSLƏRİNİN MÜLKİ MÜDAFİƏ KURSLARINDA HAZIRLANMASI

6.1. Azərbaycan Respublikasının, Naxçıvan MR-nin, rayon (şəhər), kənd və qəsəbələrin, eləcə də nazirliklərin, dövlət komitələri, baş idarələr, istehsalat birlikləri, şirkətlər, assosiasiyalar, elmi təşkilatlar və təhsil müəssisələri və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün təsərrüfat obyektləri rəhbərlərinə, mütəxəssislərinə mülki müdafiə sahəsində qarşıda duran vəzifələri yerinə yetirmək qaydalarını öyrətməyin əsas forması – onları mülki müdafiə kurslarında hökmən hazırlanmasını təşkil etməkdir.²⁵

6.2. Mülki müdafiə kurslarının fəaliyyəti xüsusi əsasnamə ilə müəyyən edilir.

6.3. Əhalinin mühafizəyə hazırlanmasında beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqi məqsədilə Mərkəzi mülki müdafiə kursu Avropa Şurasının İri Miqyaslı Qəzalar üzrə Qismən Açıq Sazişinin (AŞ QAS) Bakıda sınaqdan keçirilən Tədris-İnformasiya Mərkəzi ilə birgə fəaliyyət göstərir.

VII. ƏLAVƏ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ TƏHSİLƏLƏNLƏRƏ MÜLKİ MÜDAFİƏNİN ÖYRƏDİLMƏSİ²⁶

7.1. Əlavə təhsil müəssisələrində təhsiləlanlara mülki müdafiənin öyrədilməsinin əsaslarını süllh və müharibə dövrlərindəki fəvqəladə hallarda onların öz əsas işinə və mülki müdafiə üzrə vəzifələrinə müvafiq olaraq mühafizə tədbirlərini həyata keçirmək vərdişlərinin qazanması məqsədilə aparılan əməli məşğələlər təşkil edir.²⁷

7.2. Obyektlərin rəhbər heyəti və mütəxəssisləri yenidən hazırlanarkən tədris prosesinə “Fövqəladə hallarda obyektin idarə olunması və onun sabit işinin təmin edilməsi” kursu, ictimai və humanitar təmayüllü təhsil müəssisələrində isə “Mülki müdafiə” kursu daxil edilir.

Məşğələlər həm bu kursun öyrədilməsi üçün planlaşdırılmış saatlarda, həm digər fənnlər ilə kompleks halında, həm də kafedraların tapşırıqlarına əsasən, müstəqil hazırlıq saatlarında keçirilir. Məşğələlər fəal tədris metodları və hesablayıcı texnikanın geniş tətbiqi ilə aparılır.²⁸

7.3. Mülki müdafiə kursunun öyrədilməsi proqram həcmində yoxlama ilə, yaxud yoxlama işi (referat) yazmaqla başa çatdırılır. Fövqəladə hallarda müəssisənin (sahənin) idarə edilməsi və onun sabit işinin təmin olunması məsələləri dinləyicilərin buraxılış işlərinə ayrıca bölmə kimi daxil edilir.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ MƏNBƏ SƏNƏDLƏRİNİN SİYAHISI

1. 13 sentyabr 2006-cı il tarixli 207 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006-cı il, № 9, maddə 822**)
2. 9 iyun 2008-ci il tarixli 132 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №6, maddə 584**)
3. 10 iyun 2008-ci il tarixli 134 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №6, maddə 586**)
4. 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264**)
5. 25 iyun 2010-cu il tarixli 122 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 6, maddə 566**)

QƏRARA EDİLMİŞ DƏYİŞİKLİK VƏ ƏLAVƏLƏRİN SİYAHISI

¹ 13 sentyabr 2006-cı il tarixli 207 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006-cı il, № 9, maddə 822**) ilə “Mülki müdafiə tədbirlərinin təşkili və həyata keçirilməsi Qaydası”nın 2-ci bəndində “**Nazirlər Kabineti**” sözləri “**Fövqəladə Hallar Nazirliyi**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

² 13 sentyabr 2006-cı il tarixli 207 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006-cı il, № 9, maddə 822**) ilə “Mülki müdafiə tədbirlərinin təşkili və həyata keçirilməsi Qaydası”nın 5-ci bəndində “**Nazirlər Kabineti**” sözləri “**Fövqəladə Hallar Nazirliyi**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

³ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264**) ilə «Mülki müdafiə tədbirlərinin təşkili və həyata keçirilməsi Qaydası»nın 6-cı bəndində «**tədris müəssisələri**» sözləri «**təhsil müəssisələri**» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

⁴ 13 sentyabr 2006-cı il tarixli 207 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006-cı il, № 9, maddə 822**) ilə “Mülki müdafiə

tədbirlərinin təşkili və həyata keçirilməsi Qaydası”nın 7-ci bəndində “**Müdafiə Nazirliyi**” sözləri “**Fövqəladə Hallar Nazirliyi**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

⁵ 13 sentyabr 2006-cı il tarixli 207 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006-cı il, № 9, maddə 822**) ilə Mülki müdafiə üzrə Azərbaycan Respublikası ərazisinin zonalara, şəhərlərinin qruplara və təsərrüfat obyektlərinin dərəcələrə bölünməsi Qaydaları”nın 3-cü bəndində “**Müdafiə Nazirliyinin**” sözləri “**Fövqəladə Hallar Nazirliyinin**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

⁶ 25 iyun 2010-cu il tarixli 122 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 6, maddə 566**) ilə təsdiq edilmiş “Mülki müdafiə üzrə Azərbaycan Respublikası ərazisinin zonalara, şəhərlərinin qruplara və təsərrüfat obyektlərinin dərəcələrə bölünməsi Qaydaları”na 1 nömrəli əlavə – “Zonalar” cədvəlinin üçüncü abzasında “**Dəvəçi**” sözü “**Şabran**” sözü ilə əvəz edilmişdir.

⁷ 9 iyun 2008-ci il tarixli 132 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №6, maddə 584**) ilə «Mülki müdafiə üzrə Azərbaycan Respublikası ərazisinin zonalara, şəhərlərinin qruplara və təsərrüfat obyektlərinin dərəcələrə bölünməsi Qaydaları»na 1 nömrəli əlavə - «Zonalar»ın cədvəlinin ikinci abzasında «**Xanlar**» sözü «**Göygöl**» sözü ilə əvəz edilmişdir.

⁸ 10 iyun 2008-ci il tarixli 134 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №6, maddə 586**) ilə 1 nömrəli əlavənin beşinci abzasında «**Əli Bayramlı**» sözləri «**Şirvan**» sözü ilə əvəz edilmişdir.

⁹ 10 iyun 2008-ci il tarixli 134 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №6, maddə 586**) ilə 2 nömrəli əlavənin beşinci abzasında «**Əli Bayramlı**» sözləri «**Şirvan**» sözü ilə əvəz edilmişdir.

¹⁰ 13 sentyabr 2006-cı il tarixli 207 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006-cı il, № 9, maddə 822**) ilə “Azərbaycan Respublikasında fəvqəladə hadisələrdən müdafiə sahəsində əhalinin hazırlanması Qaydaları”nın 1.8-ci bəndində “**Müdafiə Nazirliyi**” sözləri “**Fövqəladə Hallar Nazirliyi**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

¹¹ 13 sentyabr 2006-cı il tarixli 207 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006-cı il, № 9, maddə 822**) ilə “Azərbaycan Respublikasında fəvqəladə hadisələrdən müdafiə sahəsində əhalinin hazırlanması Qaydaları”nın 1.9-cu bəndinin dördüncü abzasında “**mərkəzi mülki müdafiə icra orqanı**” sözləri “**Fövqəladə Hallar Nazirliyi**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

¹² 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264**) ilə «Azərbaycan Respublikasında fəvqəladə hadisələrdən müdafiə sahəsində əhalinin hazırlanması Qaydaları»nın II bölməsinin 2.4-cü bəndində «**(ümumtəhsil məktəbləri, texniki peşə, orta ixtisas məktəbləri və onlara bərabər tutulan digər məktəblərdən başqa)**» sözləri «**(ümumi təhsil, ilk peşə-ixtisas təhsili, orta ixtisas təhsili və digər təhsil müəssisələrindən başqa)**» sözləri ilə əvəz edilmişdir

¹³ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264**) ilə II bölmənin 2.6-cı bəndi yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi
ümumtəhsil məktəblərində, texniki peşə, orta ixtisas məktəblərində və onlara bərabər tutulan digər təhsil ocaqlarında isə hər il "Mülki müdafiə" günü keçirilir və bu tədbir həmin məktəblərin illik tədris planlarında da nəzərdə tutulur

¹⁴ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə III bölmənin 3.1-ci bəndində «kadrların ixtisasartırma üzrə təhsil müəssisələrində» sözləri «əlavə təhsil müəssisələrində (universitetlər, institutlar, mərkəzlər və s.)» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

¹⁵ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə III bölmənin 3.4-cü bəndində «ali məktəblərin» sözləri «ali təhsil müəssisələrinin» sözləri ilə, «hərbi məktəblərdə» sözləri «hərbi təhsil müəssisələrində» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

¹⁶ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə III bölmənin 3.5-ci bəndində «ali məktəblərdə» sözləri «ali təhsil müəssisələrində» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

¹⁷ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə III bölmənin 3.6-cı bəndində «ixtisasartırma və yenidən hazırlanması üzrə tədris müəssisələrində» sözləri «əlavə təhsil müəssisələrində» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

¹⁸ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə V bölmənin adında «ali, orta ixtisas məktəbi tələbələrinə, texniki peşə və ümumtəhsil məktəbləri şagirdlərinə» sözləri «ali təhsil, orta ixtisas təhsili, ilk peşə-ixtisas təhsili və ümumi təhsil müəssisələrində təhsilalanlara» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

¹⁹ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə V bölmənin 5.1-ci bəndində «ali məktəblərdə əyani, qiyabi və axşam şöbələrinin bütün tələbələrinə» sözləri «ali təhsil müəssisələrində əyani və qiyabi təhsilalma formalarında bütün təhsilalanlara» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

²⁰ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə V bölmənin 5.2-ci və 5.3.1-ci bəndlərində ismin müvafiq hallarında «ali məktəblər» sözləri ismin müvafiq hallarında «ali təhsil müəssisələri» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

²¹ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə V bölmənin 5.3.3-cü bəndində «ümumtəhsil məktəblərinin» sözləri «ümumi təhsil müəssisələrinin» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

²² 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə V bölmənin 5.4-cü və 5.7-ci bəndlərində ismin müvafiq hallarında «ali təhsil məktəbləri» sözləri ismin müvafiq hallarında «ali təhsil müəssisələri» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

²³ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə V bölmənin 5.8-ci bəndində hər iki halda «tədris müəssisələrində» sözləri «təhsil müəssisələrində» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

²⁴ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə V bölmənin 5.9-cu bəndində «**Ümumtəhsil, texniki peşə, orta ixtisas və onlara bərabər tutulan məktəblərin**» sözləri «**ümumi təhsil, ilk peşə-ixtisas təhsili, orta ixtisas təhsili və digər təhsil müəssisələrinin**» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

²⁵ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə 6.1-ci bəndində «**elm və tədris müəssisələri**» sözləri «**elmi təşkilatlar və təhsil müəssisələri**» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

²⁶ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə VII bölmənin adı yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi.

~~Kadrların ixtisasartırma və yenidən hazırlanması üzrə tədris müəssisələri dinləyicilərinə mülki müdafiənin öyrədilməsi~~

²⁷ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə VII bölmənin 7.1-ci bəndində «**Kadrların ixtisasartırma və yenidən hazırlanması üzrə tədris müəssisələrində dinləyicilərə**» sözləri «**Əlavə təhsil müəssisələrində təhsilalanlara**» sözləri ilə əvəz edilmişdir.

²⁸ 29 mart 2010-cu il tarixli 53 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 3, maddə 264) ilə VII bölmənin 7.2-ci bəndində «**tədris müəssisələrində**» sözləri «**təmayüllü təhsil müəssisələrində**» sözləri ilə əvəz edilmişdir.